

Roosa Patrakka
TIO / TKU

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto: Yksityisen kopioinnin hyvityksen uudistaminen - selvityshenkilön kysely

Kysymys 2: Minkälainen kopiointi yksityiseen käyttöön kuuluu mielestänne hyvitysvuorokauden piiriin ts. minkälaisista aineistoista kopiointi ja minkälaisista tekniikoista käytetään?

- Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että selvityksen tarkastelukokonaisuus tulisi olla nyt kyselyssä esitettyä laajempi. Koska teosten yksityinen kopiointi on vähentynyt kulutuksen siirryttyä yksityisen kopioinnin hyvitysjärjestelmän piirissä olevasta teosten kuluttamisesta lisensoitujen sisältöjen ja sisältöpalvelujen, kuten suoratoistopalvelujen, kuluttamiseen, tulisi selvityksessä tarkastella esitettyä laajemmin tekijänoikeusjärjestelmän kokonaisuutta. Pelkästään yksityisen kopioinnin hyvityksen pieneneminen ei siis tosiasiallisesti välttämättä tarkoita tekijän saaman kokonaiskorvauksen pienenemistä, jos tekijän saama korvaus teosten käytöstä on esimerkiksi suoran sopimisen puolella kasvanut. Siten hyvitysmaksun aleneminen voi olla ongelmallista hyvitysmaksun jakelusta hyötyville järjestöille, eikä niinkään tekijänoikeuksia omistaville tekijöille.

Kysymys 3: Jos hyvitys toteutetaan tallennusalustamalla, niin mitkä laitteet, tallennusalustat ja palvelut tulisi sisällyttää hyvitysmaksun piiriin (esim. älypuhelin, tietokone, monitoimilaitte, tallentava digisovitin, ulkoinen kiintolevy, muistitikku, ulkoinen tallennuspalvelu, tallennettava CD tai DVD, MP3-soitin)?

- Tallennusalustamalli tarkoittaisi käytännössä vanhan laitemaksun laitepohjan laajentamista ja maksun asettamista myös tietyille palveluille. Yksityisen kopioinnin määrä on laskenut alle kolmasosaan vuoden 2013 tasosta ja myös yksityistä kopiointia tekevien yksilöiden määrä on vähentynyt merkittävästi. Vaikka kopioita tallennetaan eniten matkapuhelimiin ja tietokoneille, on yksityinen kopiointi hyvin vähäistä laitteiden käyttäjien joukossa ja noin 90 % matkapuhelinten ja tietokoneiden käyttäjistä ei kopioi tekijänoikeudella suojattua materiaalia laitteille. (Lähde: [Taloustutkimuksen Yksityinen kopiointi 2024 -tutkimus](#)). Tallennusalustamallin mukainen hyvitysjärjestelmä nostaisi viimekädessä tuotteiden ja palveluiden kuluttajahintoja. Koska yksityisen kopioinnin määrä on merkittävästi tavalla vähentynyt, on liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan kyseenalaista kerätä laite- ja palvelumaksua aikaisempaa laajemmalla laite- ja palvelupohjalta, ottaen huomioon, että laitteita ja palveluita käytetään pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin tekijänoikeudella suojattujen teosten yksityiseen kopiointiin.

Liikenne- ja viestintäministeriö myös huomioi, että laite- ja palvelumaksuun pohjautuva järjestelmä on budjettirahoitusta raskaampi sekä viranomaisten että elinkeinoelämän kannalta. Budjettirahoituksen kautta myös koko hyvityksen määrä voidaan suorittaa hyvityksenä tekijöille, sillä rahaa ei kulu yhtä paljon hyvitysjärjestelmän hallinnointiin kuin laitemaksuun perustuvassa järjestelmässä.

Kysymys 4: Olisiko tallennusalustamallin sijasta tai ohessa mahdollista periä hyvitysmaksua niiltä yksityishenkilöiltä, joilla on Suomessa laajakaista tai mobiililaajakaista (jäljempänä nettiliittymämalli), koska internetin kautta puhelimeen, tabletille, tietokoneeseen ja pilvipalveluun tehtävä kopiointi edellyttää jonkinlaista liittymää?

Onko nettiliittymämallilla mahdollista kerätä hyvitysmaksua kattavasti niiltä yksityishenkilöiltä, jotka voivat valmistaa kopioita yksityiseen käyttöön? Jos ei, mainitse esimerkkejä pois jäävistä tilanteista.

- Liikenne- ja viestintäministeriö pitää yksityishenkilöiden laajakaistaliittymiin liitettävää hyvitysmaksua hyvin ongelmallisena. Laajakaista on viestinnän peruspalvelu ja sitä käytetään pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin tekijänoikeudella suojatun sisällön yksityiseen kopiointiin. Kotitaloudet käyttävät laajakaistaa enenevässä määrin esimerkiksi työskentelyyn, viranomaisasiointiin ja mediasisältöjen, kuten tilausvideopalvelujen, kuluttamiseen.

EU-lainsäädännön mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikilla kuluttajilla niiden alueella on kansalliset erityisolosuhteet huomioon ottaen kohtuuhintainen käyttöoikeus saatavilla olevaan riittävään laajakaistayhteyspalveluun sekä ääniviestintäpalveluihin alueelle määritellyllä laatu tasolla, varsinkin yhteys mukaan luettuna, kiinteässä sijaintipaikassa (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi eurooppalaisesta sähköisen viestinnän säännöstöstä (EU) 2018/1972, ns. *teledirektiivi*, artikla 84 kohta 1). Jäsenvaltiot voivat lisäksi varmistaa sellaisten edellä tarkoitettujen palvelujen kohtuuhintaisuuden, joita ei tarjota kiinteässä sijaintipaikassa, jos ne pitävät tätä tarpeellisenä kuluttajien täysipainoisen sosiaalisen ja taloudellisen yhteiskuntaan osallistumisen kannalta (teledirektiivi artikla 84 kohta 2).

Muun muassa viranomaisten ja muiden arjen keskeisten palvelujen digitalisoituessa kansalaisten kannalta on keskeistä, että Suomessa on tarjolla edukkaita ja laadukkaita laajakaistapalveluja. EU-sääntelyssä on lisäksi määritelty ne palvelut, joiden on oltava kaikkien saatavilla (teledirektiivi liite V). Näihin lukeutuvat mm. sähköiset viranomaispalvelut, kuten julkinen terveydenhoito ja siten muun muassa etälääkäripalvelut. Käytännössä hyvitysmaksun periminen laajakaista-asiakkailta nostaisi kuluttajien maksamaa laajakaistan hintaa. Hinnannousulla olisi erityisesti vaikutuksia haavoittuvimpien käyttäjäryhmien, kuten pienituloisten, asemaan. Mahdollinen ristiriita esitetyn nettiliittymämallin ja EU-oikeuden välillä pitää arvioida huolellisesti omana selvityksenään, jos nettiliittymämallin kanssa etenemistä harkittaisiin.

Kun otetaan huomioon yksityisen kopioinnin määrän vähentyminen, ei olisi kohtuullista periä maksua laajakaistapalvelujen käyttäjiltä, eli käytännössä lähes kaikilta kotitalouksilta, joista kuitenkin ylivoimaisesti suurin osa ei kopioi tekijänoikeudella suojattuja sisältöjä yksityiseen käyttöön.

Kysymys 7: *Kenen tulisi nettiliittymämallissa olla ensisijaisesti maksuvelvollinen ja periä maksua liittymien haltijoilta? Tulisiko maksua periä kaikista yksityishenkilöiden nettiliittymistä vai tulisiko maksun perimiseen tehdä rajauksia nettiliittymän nopeuden tai liittymän haltijan iän perusteella?*

Jos tällaista maksua perittäisiin, tulisiko sitä periä vuosittain vai jollakin muulla aikavälillä?

- LVM ei kannata esitettyä nettiliittymämallia. Tämän kysymyksen osalta ministeriö kuitenkin huomioi, että nopeita nettiliittymiä käytetään erityisesti esimerkiksi kotitalouksissa, joissa tehdään etätöitä, kulutetaan suoratoistopalveluja tai pelataan videopelejä. Myös useamman henkilön kotitaloudet tarvitsevat tyypillisesti nopeamman nettiliittymän. Kyselyssä ei esitetä tutkimustietoa siitä, että yksityistä kopiointia tapahtuisi juuri kotitalouksissa, joissa on nopea nettiliittymä. Koska nopea nettiliittymä hankitaan kotiin muuta tarkoitusta, kuin yksityistä kopiointia varten, ei nettiliittymän nopeudella voida katsoa olevan korrelaatiota yksityisen kopioinnin määrän kanssa.

Kysymys 8: *Jos hyvitys maksettaisiin budjettivaroista tai erillisestä rahastosta, minkä tahon tulisi huolehtia maksun keräämisestä?*

- LVM huomioi rahastomallin osalta, että ministeriön hallinnonalalla olevaan valtion televisio- ja radorahastoon siirretään ainoastaan Yleisradion julkisen palvelun rahoittamiseksi tarvittava, Yleisradiolle rahastosta siirrettävä määräraha sen mukaisesti, mitä laissa valtion televisio- ja

radiorahastosta on säädetty Yleisradion määrärahasta. Valtion televisio- ja radiorahastoon ei siis kerry mitään ylimääräisiä varoja, joilla yksityisen kopioinnin hyvitysmaksu voitaisiin rahoittaa.

Kysymys 9: *Tulisiko maksun tason lähtökohtaisesti määräytyä tallennuskapasiteetin perusteella vai jollain muulla perusteella vai näiden yhdistelmänä?*

Jos katsotte, että tallennuskapasiteetin sijasta tai ohessa olisi sovellettava muita määräytymisperusteita, niin mitä nämä perusteet olisivat ja millä perusteella niitä tulisi soveltaa?

- Liikenne- ja viestintäministeriö ei kannata esitettyä tallennusalustamallia, mutta tuo tämän kysymyksen osalta esiin, että kysymyksessä ei selvennetä, tarkoitetaanko tallennuskapasiteetilla potentiaalista vai käytettyä kapasiteettia. Ministeriö edelleen huomioi, että tallennuskapasiteettia voidaan käyttää, ja käytetäänkin, pääasiassa muuhun tarkoitukseen, kuin tekijänoikeudella suojattujen teosten yksityiseen kopiointiin. Esimerkiksi puhelimesta tallennuskapasiteettia vie puhelimesta käytettävät sovellukset sekä puhelimeen otetut valokuvat. Pilvipalveluita ja ulkoisia kovalevyjä käytetään puolestaan esimerkiksi laitteiden varmuuskopiointiin.

Kysymys 14: *Millä tavalla päätöksenteko hyvitysmaksun piiriin kuuluvista laitteista, tallennusvälineistä ja palveluista tulisi järjestää? Millä tavalla hyvitysmaksun suuruudesta tulisi päättää? Tulisiko yksityisen kopioinnin kokonaismäärää tarkastella nykyisenkaltaisilla yksityistä kopiointia koskevilla tutkimuksilla?*

- Liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan yksityisen kopioinnin hyvityksen tulisi olla linjassa kopioinnin määrän kanssa. Tämän vuoksi ministeriö pitää hyvänä, että jatkossakin yksityisen kopioinnin määrää seurattaisiin riippumattomalla tutkimuksella.

Kysymys 16: *Onko Suomen hyvitysmaksutaso kokonaisuutena (vuonna 2024: 11 miljoonaa euroa, vuonna 2025: 5,5 miljoonaa euroa) oikea suhteessa oikeudenhaltijoille aiheutuvaan vahinkoon?*

- Liikenne- ja viestintäministeriön lausunnon lähtökohtana on, että opetus- ja kulttuuriministeriö on vuonna määritellyt vuonna 2015 käyttöön otetun budjettirahoitukseen perustuvan hyvityksen määrän asianmukaisesti. Tästä lähtökohdasta LVM katsoo, että hyvitysmaksun määrän tulee heijastaa yksityisen kopioinnin tasoa. Koska yksityisen kopioinnin määrä on laskenut puoleen vuoden 2015 tasosta, näkee ministeriö hyvityksen puolittamisen myös asianmukaisena. LVM huomioi, että hyvitysmaksu on ollut 11 miljoonan euron tasolla vuodesta 2015 saakka, vaikka vuosien 2017-2023 aikana yksityisen kopioinnin trendi on ollut laskeva. Ministeriö toistaa myös tämän kysymyksen osalta huomionsa siitä, että hyvitysjärjestelmää tarkasteltaessa tulisi ottaa huomioon laajemmin tekijänoikeusjärjestelmän kokonaisuus ja kulutustavoissa tapahtuneet muutokset, ml. suoran sopimisen kautta tekijöiden saamat korvaukset.

Kysymys 25: *Minkä järjestelmän tai järjestelmien yhdistelmän pohjalta (mahdollisine muokkauksineen) hyvitys tulisi ensisijaisesti järjestää tarvittavine muutoksineen:*

- tekijänoikeuslaissa ennen vuotta 2015 noudatetun tallennusalustamallin pohjalta,
- nykyisin voimassaolevan budjettimallin pohjalta,
- Leikolan ns. kolmipistemallin pohjalta,
- Wessbergin rahastomallin pohjalta,
- nettiliittymämallin pohjalta vai

○ kokonaan jonkun muun mallin pohjalta? (vastaukseen mallin nimi tai viittaus aiemmissä vastauksissa esitettyyn)